

Рудницький В. С.

д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і аудиту,
Львівський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»

Рудницька О. В.

аспірант,
кафедра бухгалтерського обліку
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів, Україна

ЛОГІСТИЧНІ ВИТРАТИ ОСНОВНИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ТОРГІВЛІ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Логістичні витрати характерні для будь-якої галузі економіки, в тому числі і для торгівлі, та є складовою частиною повних витрат. Для логістичних витрат притаманним є роздрібнення серед багатьох груп витрат у межах окремих господарських процесів. Ми погоджуємося з думкою С. М. Нікшич, що «логістичні витрати є комплексними витратами, оскільки вони стосуються і процесної площини, і площини предметної. Комплексність з погляду процесного підходу означає врахування усіх витрат потокових процесів. З предметного погляду логістичні витрати потрібно розглядати, як зменшення активів підприємства у зв'язку із підготуванням і реалізацією логістичних процесів» [2].

На нашу думку, процесний характер логістичних витрат та їх слабка структурованість зумовлюють певні проблеми в їх оцінці й обліку. На практиці відсутні відповідні нормативні акти та методики розрахунку, оцінки та обліку логістичних витрат за процесами. Це спричинює певні труднощі у безпосередній оцінці ефективності логістичних витрат та управлінні ними.

В економічній літературі спостерігаються різні погляди вчених щодо виділення ознак класифікації логістичних витрат. Зокрема, вони виділяють ознаки класифікації, які відрізняються не тільки за їх кількістю, але й за назвою. Більш детальне дослідження цих наукових джерел засвідчує також різний склад логістичних витрат за тими, чи іншими їх видами. Так, наприклад, до складу логістичних витрат процесу постачання відносять витрати на утримання персоналу відділу постачання; витрати на відрядження та посередницькі витрати працівників постачання; витрати, викликані затримками у виробництві через постачання; витрати заміщення; витрати на приймання продукції і підготовку її до виробничого споживання; витрати на подання та оформлення замовлень; укладання договорів; витрати на підтримку контактів з постачальниками; витрати на вибір і оцінку постачальників; витрати на контроль за дотриманням умов договору постачання. Дещо іншої думки щодо складу логістичних витрат у процесі постачання товарів дотримуються вчені Л. П. Радецька та Ю. В. Єгорова: зокрема, до даних витрат вони відносять транспортні витрати (на паливо, мастильні матеріали, витрати на технічне обслуговування, витрати на поточний ремонт рухомого складу, витрати на утримання виробничо-технічної бази транспорту та транспортної інфраструктури), витрати на приймання вантажів, витрати на пошук, аналіз і вибір оптимальних груп постачальників, витрати на контроль виконання постачальниками усіх умов договору постачання тощо [3].

На наш погляд, враховуючи організацію і технологію торгівлі, транспортні витрати доцільно виділяти як такі, що стосуються окремого процесу в ланцюгу логістики. Крім того торговельні підприємства можуть користуватися за відсутності власного транспорту послугами сторонніх транспортних організацій. У такому випадку, витрати на паливо,

мастильні матеріали, витрати на технічне обслуговування та поточний ремонт рухомого складу включаються у вартість послуг, наданих сторонніми організаціями. Якщо торговельне підприємство у своїй організаційній структурі має транспортний цех, то витрати на транспортування, хоч і пов'язані з процесом закупівель, варто у системі логістики та управлінського обліку виділяти окремо.

За основними бізнес-процесами логістичні витрати у торгівлі поділяються на витрати: закупівлі, транспортування, зберігання товарних запасів, реалізації.

Особливо важливою, на наш погляд, для налагодження системи управлінського обліку є класифікація витрат за такими ознаками: за можливістю впливу на управлінські рішення; відповідно до результатів ABC-аналізу; ABC-калькулювання; залежно від обсягу товарообороту; за статтями витрат на збут. За можливістю впливу на управлінські рішення виокремлюють релевантні та нерелевантні витрати. Відповідно до результатів ABC-аналізу витрати у торгівлі доцільно поділяти у розрізі груп досліджуваного об'єкта: товарів, постачальників, покупців.

Залежно до методу ABC-калькулювання витрати класифікують за видами діяльності торговельного підприємства (дій, операцій, процесів, процедур, функцій).

За статтями витрати на збут поділяються на такі як: оплата праці; оренда; утримання основних засобів і нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів, що забезпечують збут товарів; витрати на зберігання, сортування, оброблення, пакування і передпродажну підготовку товарів; на транспортування, пов'язані з доставкою товарів покупцям; на тару; на рекламу та проведення маркетингових заходів; інші витрати.

У торгівлі важливе значення має класифікація витрат у залежності від впливу товарообороту: на змінні і постійні. Ми погоджуємося з думкою проф. Б. В. Гриніва, що «змінні витрати у більшості випадків змінюються не у повній відповідності до зміни обсягу товарообороту. Тому їх ще ділять на три групи: пропорційні, дегресивні й прогресивні» [1].

Таким чином, класифікація логістичних витрат за виокремленими ознаками дозволяє їх ідентифікувати та структурувати за певними процесами, що має важливе значення як для управлінського обліку, так і для управління торговельним підприємством в цілому.

Список використаних джерел

1. Гринів, Б. В. Економічний аналіз торговельної діяльності /Б. В. Гринів// Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
2. Нікшич, С. М. Теоретико-методичні засади оцінювання логістичних витрат підприємств /С. М. Нікшич// Вісник НУ «Львівська політехніка» Логістика № 623 Львів, НУ «Львівська політехніка», 2008 р. – С. 182-190.
3. Радецька, Л. П. Багатокритеріальна класифікація логістичних витрат у системі управлінського обліку /Л. П. Радецька, Ю. В. Єгорова// Вісник національного університету 2011, № 2, Т. 1 www.nbu.gov.ua/oldjrn/soc-gum/uchnu_ekon/2011_2_1/113-117pdf.
4. Торговельна логістика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pidruchniki.com/1246010862341/logistika/upravlinnya_logistichnimi_vitratami_torgivli.